

24.00.01. – Москва, 2006 – 257 с. : 61 06-24/83 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cheloveknauka.com/v/177081/d?#?page=1>.

2. Полное собрание сочинений : в 30 т. Т. 20 / Ф.М. Достоевский ; [редкол.: В.Г. Базанов (гл. ред.) и др.; АН СССР, Ин-т рус. лит. (Пушк. Дом)]. – Ленинград : Наука. Ленингр. отд-ние, 1972-1990.

3. Полное собрание сочинений : в 30 т. Т. 23 / Ф.М. Достоевский ; [редкол.: В.Г. Базанов (гл. ред.) и др.; АН СССР, Ин-т рус. лит. (Пушк. Дом)]. – Ленинград : Наука. Ленингр. отд-ние, 1972-1990.

4. Стасевич К. Как язык влияет на сознание / К. Стасевич // М. : Наука и жизнь : электронное научное издание, март 2015. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.nkj.ru/news/26067>. – Название с экрана.

Зенченко Г.О.,
слухач магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

науковий керівник –
завідувач кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філософських наук, професор
Кузьменко В.В.

МОРАЛЬ ЯК ПІДГРУНТЯ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ

Згідно з Арістотелем, мораль (етика) і політика – це єдина галузь практичного знання, гармонійна єдність «філософії, що стосується людських справ», оскільки опікується питаннями виховання доброчесності й звичаїв гідного життя заради досягнення щастя і блага. Етика розглядає ці питання в аспекті природи окремої людини, політика – в аспекті громадського життя поліса.

З одного боку, Арістотель стверджував, що людина є «істотою політичною» – політичні події, новини, мов магніт, притягують нас до газет, радіо або екрана телевізора. З другого – поширеним є стереотип, що політики – люди непевні, що політика – це «брудна справа», «брудні ігри». Безперечно, політика багато в чому залежить від конкретно-історичних і цивілізаційних умов, від панівних у суспільстві ідеологій, моральних та релігійних норм, від рівня розвитку самої людини, її світорозуміння й культури. Тож, якими є людина, суспільство, які в ньому панують політичні інститути, норми й традиції – такою є й політика загалом. Адже термін «політика» (давньогрец. *politiká*) ґрунтується на поняттях, пов'язаних з державою, владними відносинами, наукою управління людьми й суспільством: «поліс» (місто-держава), «політес» (громадянин), «політікос» (державний діяч).

Мораль - найважливіший соціальний інститут, одна з форм суспільної свідомості. Вона являє собою відому сукупність історично-складених життєвих принципів, поглядів, оцінок, переконань і заснованих на них норм поведінки; визначає і регулює відносини людей один до одного, суспільству, державі, сім'ї, колективу, класу, навколишньої дійсності.

Наведене визначення відображає лише найбільш загальні риси моралі. Фактично ж зміст і структура цього явища глибше, багатше і включає в себе також психологічні моменти: емоції, інтереси, мотиви, установки та інші складові. Але головне в моралі - це уявлення про добро і зло [2].

Мораль передбачає ціннісне ставлення людини не тільки до інших, але і до себе, почуття власної гідності, самоповаги, усвідомлення себе як особистості.

У свою чергу, політичні відносини не покликані виражати індивідуальність кожного, але конкретно виражають групові інтереси. Мораль же виражає духовні й особистісні потреби суспільства. Норми моралі складаються на основі подання людей про добро й зло, совісті, справедливості. Політичні й правові норми встановлюються державою й

звичайно фіксуються в законах, після їхнього опублікування їм повинні коритися всі [3].

Моральні норми виступають у вигляді узагальнених правил поведінки, властивих для всіх ситуацій. Політичні й правові норми визначають правила взаємин держави й цивільного суспільства; партійні норми - правила поведінки членів організації й т.д.

Згідно з Арістотелем, мораль (етика) і політика – це єдина галузь практичного знання, гармонійна єдність «філософії, що стосується людських справ», оскільки опікується питаннями виховання доброчесності й звичаїв гідного життя заради досягнення щастя і блага. Етика розглядає ці питання в аспекті природи окремої людини, політика – в аспекті громадського життя поліса (античного міста-держави). І в політиці, і в етиці стрижневим є мотив спілкування між людьми: «Усяке ж спілкування організується заради якогось блага (адже будь-яка діяльність передбачає благо) <...> до найвищого з усіх благ прагне те спілкування, що є найважливішим з усіх й обіймає собою всі інші спілкування. Це спілкування й називається державою або спілкуванням політичним» [1, с. 441].

На жаль, все це зазначене Арістотелем, те як повинно бути в державі, у сучасному суспільстві втрачається, особливо це стосується нашої держави.

Зараз ми спостерігаємо в Україні як політика, що прагне досягнення своїх цілей, не може обійтися без такого значного внутрішнього регулятора людської поведінки, як мораль, і тому змушена апелювати до морального почуття мільйонів людей, використовуючи його в тій чи іншій мірі.

В такій ситуації можливі спроби підкорити собі мораль, перетворити її на служницю політики, надати їй форми, неспроможної забезпечити власний суверенітет.

Перетворюючись на служницю політики, виправдовуючи всі її не завжди сумісні з людяністю й порядністю хитросплетіння, мораль переживає ситуацію самовтрати, самозникнення. Вона перестає бути мораллю у власному розумінні

цього слова й примушена плентатися в охвісті політики, погоджуючись на все нові й нові саморуйнівні для неї вчинки.

В цьому випадку мораль втрачає свою самодостатність, стаючи лише операційно-технічним психологічним засобом утілення політичних цілей, які виступають як щось від початку вище, ніж мораль, диктують їй закони, підкоряють її собі.

Політика, і тільки так, повинна ґрунтуватися на моралі, а не навпаки як це ми спостерігаємо.

Сьогодні в політичному житті України люди, що ми їх маємо визнавати за політиків, сприйнявши відоме гасло «політика – це брудна справа» як своє особисте кредо, часто-густо поводяться так, начебто моральний закон писаний узагалі не для них. Політика може бути моральною й аморальною, але вона не може бути безморальною, оскільки завжди відтворює конкретні інтереси людей, має певні оцінні результати, використовує відповідні методи й засоби, здійснюється з різним рівнем професіоналізму. Через значущість свого функціонування і його наслідків політика завжди була, є й буде сферою особливо значущої моральності й особливо небезпечної соціальної аморальності. Потрібно пам'ятати, що без союзу з мораллю та на її ґрунтуванні політика втрачає свою мету, відповідальність, без яких вона може перетворитися на антигуманний механізм завоювання й збереження влади, на знаряддя поневолення людей, а не їх звільнення та захисту.

Список використаних джерел:

1. Аристотель. Политика // Мыслители Греции. От мифа к логике: Сочинения. – М. : ЗАО «Изд-во ЭКСМО-Пресс»; Харьков : Фолио, 1999. – С. 793-1026.

2. Співвідношення права та моралі: єдність, відмінність, взаємодію, суперечності – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://bibliograph.com.ua/teoria-gosudarstva-i-prava-1/54.htm>.

3. Мораль і політика за Аристотелем, Макіавеллі – [Електронний ресурс].
– Режим доступу: http://studies.in.ua/etic_seminar/478-moral-poltika.html.

Зубачов Є. В.,
слухач магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
лейтенант поліції

науковий керівник –
завідувач кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філософських наук, професор
Кузьменко В.В.

СУТНІСТЬ РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ ПРАВО ТА МОРАЛЬ ЯК ВАЖЕЛІВ РЕГУЛЯЦІЇ СУСПІЛЬСТВА В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ ТА СЬОГОДЕННІ

Дане дослідження пов'язано з необхідністю вирішення однієї з ключових в історії філософії права проблеми, проблеми співвідношення права і моралі. Розглядається історична концепція розуміння права і моралі, їх спільні риси та відмітні ознаки, парадигма даних понять в теперішньому суспільному житті. Представлений один із варіантів відповіді на одвічні філософські питання, що стосуються співвідношення моралі і права.

Ключові слова: право, мораль, співвідношення, філософія, суспільні відносини, правове регулювання, взаємозв'язок.

Актуальність теми. Актуальність дослідження обумовлена невиліковною злободенністю питань моральності з одного боку, і необхідністю позначити роль цих цінностей в умовах побудови правової держави – з іншого. Як зазначає В.С. Нерсисянц, якщо раніше провідну роль у соціальному регулюванні грали міфи, релігія, а далі мораль, то в буржуазну епоху місце